

te wantrouwen, maar daarom mag zij nog niet ter zijde worden geschoven. Zij vindt b.v. zekere bevestiging in de door de raad gevolgde gedragslijn in zake de belastingen. Zo werd te Rotterdam een gemeentelijke inkomstenbelasting geheven, waarvan het heffingspercentage daalde met het stijgen van het inkomen³⁸). Veelzeggend is het verder, dat het beroemde Waterproject niet bekostigd werd door verhoging van de gemeentelijke inkomstenbelasting, maar door verdubbeling van enige stedelijke accijnzen.

Niet minder typerend voor de dominerende zelfgenoegzaamheid was de op een heel ander terrein zich afspelende 'Rotterdamse schoolkwestie', die vlak aan de De Vletter-onlusten was voorafgegaan. In februari 1866 richtte de afdeling Rotterdam van de 'Vereniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs' zich tot de gemeenteraad met een verzoek tot intrekking over te gaan van de verordening, die bepaalde, dat kinderen van bedeeden alleen de stadsarmenscholen mochten bezoeken en dat ouders, die hun kinderen op een protestantse of katholieke armenschool plaatsten, van bedeling werden uitgesloten. De rekwestrerende afdeling noemde deze verordening een inbreuk op de vrijheid van onderwijs, gewaarborgd in de grondwet van 1848 en de L.O.-wet van 1857. Het college van B. en W., in dezen varend op het kompas van de katholiek-liberale wethouder mr. J. G. de Bruyn, erkende de billijkheid van het ingediende verzoek en wilde het inwilligen, maar stuitte daarbij op star verzet van het Burgerlijk Armbestuur, dat een meerderheid in de gemeenteraad achter zich kreeg en ook in de 'pers van Nijgh' trouwe verdediging vond. De 'N.R.C.' en het 'Zondagsblad' – *la juiverie journalistique* schimpte de Jodenhater Oldenkott³⁹) – waren van oordeel, dat de vrijheid van onderwijs onverlet bleef, ook al gaf men arme voorstanders van het bijzonder onderwijs eventueel aan de honger prijs.

De kwestie maakte veel gerucht in den lande en ook in de liberale pers – buiten 'N.R.C.' en 'Zondagsblad' – vond het standpunt van de gemeenteraad nauwelijks verdediging. Erover aangeklampt, sprak Thorbecke, de vader van de onderwijsvrijheid, er zijn afkeuring over uit. Dit deden eveneens andere liberale kopstukken, o.a. de oud-minister M. H. Godefroi, de Leidse hoogleraren J. T. Buys, J. E. Goudsmit en W. A. J. Jonckbloet, ook de Rotterdammers P. F. Hubrecht en G. H. Betz. De minister van binnenlandse zaken C. Fock eiste zelfs de intrekking der bepaling